

Asia: VN/30511/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnot

Yleiset huomiot

Valtakunnansovittelijan instituutio on olennainen osa työehtosopimusjärjestelmää, jonka keskeisestä rakenteesta tulisi päästä yhteisymmärrykseen työmarkkinaosapuolten kesken. Tämä lähestymistapa tukee työmarkkinajärjestelmän kestäväää toimintaa ja vastaa Kansainvälisen työjärjestön, ILO:n, sopimusten tavoitteita.

Työterveyshoitajaliiton mielestä valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia sovintoehdotusten tekemiseen ei tule rajoittaa lainsäädännöllä. Palkansaajakeskusjärjestöt ehdottivat alkuvaiheessa kuultavaksi asiantuntijoita, jotka käsittelevät kansainvälisiä sopimusvelvoitteita, sääntelyn vaikutuksia työriitojen sovitteluun ja työmarkkinoiden toimintaan, sekä sääntelyn mahdollisia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon ja samapalkkaisuuden toteutumiseen. Asiantuntijakuulemisia kuitenkin rajoitettiin ilman tarkempia perusteluja. Kaikkien ehdotettujen asiantuntijoiden kuuleminen olisi ollut tärkeää lainsäädännön vaikutusten sekä Suomen kansainvälisten sopimusvelvoitteiden noudattamisen arvioimiseksi.

Toimiva työehtosopimusjärjestelmä edellyttää sekä työntekijöiden että työnantajien vahvaa järjestäytymistä ja keskinäistä luottamusta. Luottamus rakentuu yhteiselle näkemykselle taloustilanteesta sekä riittävästä tiedonsaannista ja kustannuslaskennan läpinäkyvyydestä neuvottelujen aikana. Lain muuttaminen ilman työmarkkinajärjestöjen yhteistä näkemystä heikentää edellytyksiä valtakunnansovittelijan tehtävien hoitamiseksi ja osapuolten luottamusta instituution toimintaan. Suomen kansainväliset velvoitteet edellyttävät, että sovittelujärjestelmä toimii moitteettomasti ja että työriitojen osapuolet voivat luottaa siihen. Hallitusohjelman mukainen kirjaus vientimallista olisi ILO:n sopimusten vastainen. Lisäksi EU-lainsäädäntö edellyttää, että työehtosopimustoiminnan määrittelyssä ja tulkinnassa huomioidaan myös ILO:n työehtosopimustoimintaa koskevat periaatteet.

Mietinnössä ei ole käsitelty kansallista tasa-arvosääntelyä tai sen mahdollisia vaikutuksia valtakunnansovittelijan toimintaan käytännössä. Suomen työmarkkinat ovat vahvasti sukupuolen mukaan eriytyneet. Valtakunnansovittelijan toiminnan rajoittaminen heikentäisi tilannetta edelleen, koska mahdollisuudet palkkaerojen kaventamiseen vähenisivät. Palkkojen jälkeenjääneisyys kasvaisi sekä palkkauksen rakenteellisten kysymysten että naisten matalampien palkkojen ja prosentuaalisten palkankorotusten vuoksi.

Työmarkkinajärjestöjen sopimusautonomian ja siihen olennaisesti liittyvän sovitteluinstituution toiminnan rajoittaminen lainsäädännöllä vaarantaa koko sopimustoimintaan perustuvan työmarkkinajärjestelmän. Työlainsäädännön politisoituminen ja poliittisen ilmapiirin muutoksiin altistuminen voi aiheuttaa epävakautta työmarkkinoille ja siten koko kansantalouteen.

Esitetylle lakimuutokselle ei ole osoitettu selkeää tarvetta, eikä sen vaikutuksia ole pystytty kestäväällä tavalla arvioimaan. Työterveyshoitajaliiton mielestä vientimallista ei tule säätää lailla, vaan se tulee jäädä työmarkkinaosapuolten sopimusautonomian piiriin.

Lisätietoja:

puheenjohtaja Inka Koskiaho, 0505368223, inka.koskiaho@gmail.com

järjestöpäällikkö Eve Becker, 0407617231, eve.becker@tyoterveyshoitat.fi

Nykytila ja sen arviointi

-

Yleisperustelut luvut 3–6

-

Pykälät ja säännöskohtaiset perustelut

1 § *Lain tarkoitus ja soveltamisala*

-

3 § *Valtakunnansovittelijan tehtävät*

-

11 § *Sovinnon aikaansaaminen*

-

13 § *Sovintoehdotus ja sovittelun keskeyttäminen*

-

5 §

-

6 §

-

Becker Eve
Suomen Työterveyshoitajaliitto ry